



V ŚLĄSKA WIOSNA ZE ZDROWIEM

**Konferencja naukowa nt.
«EKOLOGIA RODZINY
W DIALOGU INTERDYSCYPLINARNYM»**

**Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny
Katowice, 28 maja 2013**

PROGRAM

10.00 POZDROWIENIE, Ks. dr hab. ANTONI BARTOSZEK, Dziekan Wydziału Teologicznego
Uniwersytetu Śląskiego

10.10 WPROWADZENIE, Mgr BARBARA DZIUK, Radna Sejmiku Województwa Śląskiego

SESJA PIERWSZA

Między ekologią ludzką a ekologią środowiska

Moderator dr MAREK KUŹNIK / Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny/

10.20-10.40 *Antropologiczno-etyczny wymiar współczesnej ekologii*
Ks. dr hab. ANTONI BARTOSZEK / Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny/

10.40-11.00 *Etos i ekologia życia rodzinnego*
Dr hab. MAREK REMBIERZ / Uniwersytet Śląski, Wydział Etnologii i Nauk
o Edukacji/

11.00-11.30 *Wybrane etyczne aspekty ekologii rodziny*
Dwugłos:
Prof. UR dr hab. GRZEGORZ GRZYBEK / Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów/
Prof. WSA dr hab. WIESŁAW WÓJCIK / Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała/

11.30-11.50 *Ekologia środowiska wczoraj i dziś*
Mgr inż. BOGUMIŁ WRONA / Polska Geotermalna Asocjacja
im. prof. J. Sokółowskiego/

11.50-12.10 Przerwa

SESJA DRUGA

Ekologia rodziny - wymiar edukacyjny - Moderator Dr MAREK KUŹNIK

12.10-12.30 *Człowiek integralną częścią środowiska naturalnego od poczęcia, aż do śmierci*
Prof. dr hab. n. med. ANITA OLEJEK / Śląski Uniwersytet Medyczny/

12.30-13.00 *Ekologia ludzkiej płciowości w ujęciu Włodzimierza Fijałkowskiego*
Dr MAREK WÓJTOWICZ / Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny/
Psychologiczne aspekty naturalnego planowania rodziny
Dr WERONIKA JUROSZEK / Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny/

13.00-13.30 *Wychowanie w rodzinie do wartości i postaw proekologicznych*
Dwugłos:
Dr MARIOLA KOZUBEK / Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny /
Dr LEOKADIA SZYMZYK / Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im.
kard. Augusta Hlonda, Mysłowice/

13.30-13.50 DYSKUSJA PANELOWA

13.50-14.00 PODSUMOWANIE I ZAKOŃCZENIE - BARBARA DZIUK

**NOTA O PRELEGENTACH
oraz
ABSTRAKTY REFERATÓW**

Ks. dr hab. ANTONI BARTOSZEK

Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny.

Ur. 1968 r. w Rudzie Śląskiej; prezbiter archidiecezji katowickiej, teolog moralista. Od 2001 r. adiunkt w Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; od 2010 r. kierownik Zakładu Nauk o Rodzinie; od 2012 r. dziekan Wydziału; od 2001 r. kapelan w Ośrodku dla Niepełnosprawnych w Rudzie Śląskiej. Autor trzech książek: *Człowiek w obliczu cierpienia i umierania. Moralne aspekty opieki paliatywnej*, Katowice 2000; *Telefon zaufania w służbie człowiekowi i społeczeństwu*, Katowice 2003; *Seksualność osób niepełnosprawnych. Studium teologicznomoralne*, Katowice 2009; redaktor książek, autor kilkudziesięciu artykułów naukowych. Kierunki badań: teologia moralna społeczna, bioetyka, moralny wymiar cierpienia, niepełnosprawności, etyka seksualna, nauki o rodzinie. Kontakt: antbar@poczta.onet.pl

Abstrakt

ANTROPOLOGICZNO-ETYCZNY WYMIAR WSPÓŁCZESNEJ EKOLOGII

Ekologia, termin powstały z połączenia dwóch słów greckich (*oikos* - dom, środowisko, *logos* - słowo, myśl, nauka), mówiąc najogólniej, wskazuje na refleksję nad relacją między organizmami żywymi a ich środowiskiem naturalnym. Patrząc z perspektywy człowieka można powiedzieć, iż w ekologii chodzi o zależność między nim samym a środowiskiem naturalnym. W historii zależności między naturą a człowiekiem widoczne są dwa groźne przeakcentowania. Z jednej strony postępuje proces dewastacji środowiska naturalnego jako skutek bezrefleksyjnej jego eksploatacji, co prowadzi do skażenia Ziemi i niszczenia jej biologicznej równowagi. Z drugiej strony widoczne są tendencje do traktowania natury jako ważniejszej od osoby ludzkiej. Tendencje te, jak pisze Benedykt XVI, prowadzą „do postaw neopogańskich lub do nowego panteizmu: z samej tylko natury, pojmowanej w sensie czysto naturalistycznym, nie może pochodzić zbawienie dla człowieka”. W kontekście współczesnego zainteresowania ekologią potrzebne jest spojrzenie na nią z perspektywy integralnej antropologii. Człowiek jako istota cielesno-psychiczno-duchowa z jednej strony jest częścią środowiska naturalnego, ekosystemu, z drugiej zaś strony- posiada w sobie element transcendentny, czyli czynnik przekraczający jego biologiczno-fizyczne uwarunkowania. Ten element transcendentny (jego duchowość, rozumność, wolność) nie upoważnia go do niszczenia środowiska naturalnego, ale wręcz przeciwnie, uzdalnia do refleksji etycznej, umożliwiającej pełną harmonii relację ze środowiskiem naturalnym. Benedykt XVI czyni w tym względzie ważną uwagę: „sposoby, w jakie człowiek traktuje środowisko naturalne, wpływają na to, jak traktuje samego siebie, i na odwrót. Stanowi to wezwanie dla dzisiejszego społeczeństwa, by poważnie zrewidowało swój styl życia, który w wielu częściach świata skłania się do hedonizmu i konsumpcjonizmu, pozostając obojętnym na wynikające z

tego szkody. Potrzebna jest skuteczna zmiana mentalności, która nas skłoni do przyjęcia *nowych stylów życia*, «w których szukanie prawdy, piękna i dobra, oraz wspólnota ludzi dążących do wspólnego rozwoju byłoby elementami decydującymi o wyborze jakości konsumpcji, oszczędności i inwestycji». Jednym z istotnych elementów *nowego stylu życia* jest troska o właściwie rozumianą *ekologię ludzką*. Jeśli bowiem człowiek będzie chronić siebie przed samozniszczeniem, to wówczas także środowisko naturalne będzie z tego czerpać korzyści.

Barbara DZIUK

Radna Sejmiku Województwa Śląskiego.

Wykształcenie wyższe - magisterium Zarządzanie; licencjat z Administracji w UE. Zawód wyuczony operator elektronicznego przetwarzania danych. W latach 2003-2007 członek Zarządu Rady Tarnowskie Góry - Dzielnica Śródmieście Centrum. Twórca Oddziału Polskiego Komitetu Zwalczania Raka w Tarnowskich Górach oraz Fundacji na Rzecz Zapobiegania i Zwalczania Nowotworów przy PKZR Oddz. Śląski w Gliwicach. W 2006 r. twórca i prezes Tarnogórskiego Stowarzyszenia Inicjatyw Społecznych KLON; promotorka Pierwszego Tarnogórskiego Uniwersytetu III Wieku w Tarnowskich Górach pod hasłem „Zdrowy i bezpieczny senior”, pod patronatem prof. dra hab. Jana Miodka oraz przewodnictwem w Radzie Naukowej Uniwersytetu prof. dra hab. Janusza Czernego; od 2007 Prezes Polskiego Komitetu Zwalczania Raka - Oddz. Śląski w Tarnowskich Górach oraz wice-prezes PKZR Oddz. Śląski; od 2009r. Prezes Fundacji na Rzecz Zapobiegania i Zwalczania Nowotworów przy Instytucie Onkologii w Gliwicach. W latach 2006-2010 współpraca z Kancelarią Prezydenta RP L. Kaczyńskiego i jego małżonką Marią Kaczyńską, promującą profilaktykę i działalność ponad podziałami politycznymi. Zorganizowanie: Przemarszów Różowej Wstążeczki w Tarnowskich Górach połączonych z konferencją wybitnych profesorów onkologii w Gliwicach; konferencji i okolicznościowych spotkań dla różnych grup społecznych; koncertów charytatywnych; pikników dla dzieci i młodzieży. Propagowanie wśród młodzieży: zdrowia, profilaktyki w tym szczepień HPV, zdrowego stylu życia i wartości rodzinnych, wolontariatu oraz bezpłatnych badań dla dorosłych po hasłem "Zdrowa mama + zdrowy tata + zdrowe dziecko= zdrowa rodzina". Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, przez rozgrywki, zainicjowanie w mieście piłki plażowej, Biegu Narciarskiego Doliną Dramy, biegu ekologiczno- profilaktycznego oraz współinicjator ścieżki narciarskiej i skateparku. Działanie na rzecz wyrównywania szans dzieci z rodzin wykluczonych oraz na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami. Laureatka Nagrody Burmistrza „Srebrne Skrzydła” za wybitną działalność społeczną (2006 r.). Twórca Śląskiego Festiwalu Zdrowia pod Honorowym

Patronatem Śląskiej Izby Lekarskiej oraz Śląskiej Wiosny ze Zdrowiem w celu propagowania profilaktyki połączonej z ekologią. Kontakt: b.dziuk@slaskie.pl

Dr MAREK KUŹNIK

Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny

Doktor psychologii - specjalność psychologia kliniczna i psychologia rozwoju człowieka; psychoterapeuta. Wykładał m.in. w Instytucie Psychologii Stosowanej UJ w Krakowie, Uniwersytecie A. Mickiewicza w Kaliszu. Ukończył szkolenia z zakresu pracy terapeutycznej w nurcie Gestalt, Analizy Transakcyjnej, Terapii grupowej NEST, oraz Interwencji Kryzysowej. W trakcie szkoleń do certyfikatu psychoterapeuty rodzin. Certyfikowany trener warsztatów psychoedukacyjnych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Członek zarządu oddziału Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Częstochowie. Prowadzi szkolenia i warsztaty psychologiczne m.in.: dla nauczycieli, pracowników socjalnych, asystentów rodzin, rodziców dzieci przedszkolnych, dla kapłanów w ramach formacji kapłańskiej, dla personelu medycznego. Pracował z bezrobotnymi i niepełnosprawnymi. Współpracuje z ośrodkami pomocy społecznej, w ramach programów unijnych, w obszarze: przeciwdziałania wykluczeniu, interwencji kryzysowej i szkolenia asystentów rodzin.

Kontakt: marek@kuzniki.com.pl

Dr hab. MAREK REMBIERZ

Uniwersytet Śląski - Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie - Zakład Historii i Teorii Wychowania.

Dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie. Kierownik Zakładu Porównawczej Pedagogiki Religii i Dialogu Międzyreligijnego w Wyższej Szkole Administracji w Bielsku-Białej. Wspólnie z K. Ślezińskim zainicjował i redaguje (od 2006) rocznik naukowy „Studia z Filozofii Polskiej”. Kierunki badań naukowych: filozofia (filozofia polska, metafizyka) i etyka, historia idei religijnych i porównawcza pedagogika religii, filozofia edukacji i teoria wychowania. Kontakt: marek.rembierz@gmail.com

Abstrakt

ETOS I EKOLOGIA ŻYCIA RODZINNEGO

1. W temat „Etos i ekologia życia rodzinnego” można wprowadzić przywołując opisy i obrazy życia rodzinnego, które przedstawił Jan Szczepański w pozycji *Korzeniami wrośłem w ziemię*¹, gdzie autor analizuje szczegóły z codziennego życia i ukazuje ich istotne znaczenie w kształtowaniu osobowej tożsamości człowieka.

¹ Odwołania do tej książki - na podstawie wydania: Ustroń 2009. Przywołując cytaty z tej książki strony będą podawał strony w nawiasie umieszczonym na końcu danego cytatu.

2. Czym było pranie, zwłaszcza pranie bielizny? Osiągnięcie czystości „ciała, bielizny, pościeli, podłóg” i czystości „wybielonych ścian” postrzegano w kategoriach „symbolu i wskaźnika czystości duszy” (s. 58). Często z wielkim trudem wypracowana fizycznie widoczna czystość manifestowała zarazem wymiar duchowo-moralny: „Czystość noszonych rzeczy, była jakby miarą wartości człowieka” (s. 58). Szczepański udostępnia będące jego udziałem doświadczenie podstawowych wartości moralnych, których urzeczywistnienie w społecznie uznanej aksjoserferze jest ściśle zespolone z zachowaniem czystości.
3. W badaniach nad obecną kulturą zwraca się uwagę na wzrastającą ilość „ludzi wykorzenionych” i wzmagające się zjawisko „kulturowej bezdomności”. Albert Schweitzer w studium *Czynniki hamujące rozwój kultury w naszym życiu gospodarczym i duchowym* wskazuje - już w połowie XX wieku - na przejawy „kulturowej bezdomności”:
„Wolność duchowa i materialna są ze sobą związane. Kultura wymaga istnienia ludzi wolnych. Współczesnego człowieka cechuje jednak ograniczenie wolności i osłabienie zdolności myślowej. [...] Brak wolności potęgują ogromne aglomeracje miejskie, odrywające ludzi od żywiącej ich ziemi, od własnego domu i od natury” (A. Schweitzer, *Czynniki hamujące rozwój kultury*, 1976).
4. Utrata własnej ziemi i własnego domu skutkuje „nienormalnym życiem”. Radykalna zmiana stylu życia (symbolizowana m.in. przez „miasta-sypialnie”) odrywa człowieka od tradycyjnego „istnienia-w-domu”. Natomiast w tej rzeczywistości, którą przypomina Szczepański, dom był „osią świata”, organizującą przestrzeń i całokształt ludzkiego życia. Każda sprawa życiowa zaczynała się i kończyła w domu. Dom organizował ludzki świat. Obraz domu rodzinnego jako moralnie uporządkowanej przestrzeni życia odtwarza Szczepański w pozycji *Korzeniami wrośłem w ziemię*, gdzie wyraziście ukazany został ład moralny określający funkcjonowanie domu i jego trwałość: „Istnienie człowieka było uporządkowane według urządzenia domu. Każda czynność, każda rzecz miała tu swoje miejsce, dokonywała się w wyznaczonym czasie. [...] Doskonałość gospodarstwa zależała od doskonałości domu. Dom musiał więc być doskonały. Dzieci musiały dorastać do jego doskonałości. Dom zapewniał nie tylko ciągłość pokoleń, ale także ich jakość” (s. 74).

Prof. UR dr hab. GRZEGORZ GRZYBEK

Uniwersytet Rzeszowski

Dr hab., prof. UR - profesor nadzwyczajny w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego; Kierownik Katedry Pedagogiki Opiekuńczej; Dyrektor Instytutu Pedagogiki.

Działalność w organizacjach naukowych: Zespół Pedagogiki Chrześcijańskiej KNP PAN; Polskie Towarzystwo Filozoficzne; Słowackie Towarzystwo Filozoficzne przy PAN (pri SAV); Beskidzki Instytut Nauk o Człowieku. Problematyka naukowa: w refleksji nad poszczególnymi

zagadnieniami odwołuje się do autorskiej teorii „etyki rozwoju”. Etyka rozwoju” to teoria ukazująca normatywny wymiar rozwoju człowieka, w którym podstawowymi założeniami są tezy o moralnym bytowaniu człowieka i osobowości etycznej. Celem etyki rozwoju jest dostarczenie narzędzia teoretycznego pozwalającego na zobrazowanie rzeczywistości wychowawczej i opiekuńczej (czy też społecznej).

Ważniejsze publikacje książkowe: *Aktualność idei wychowawczych Józefa Bilczewskiego, metropolity lwowskiego w latach 1900-1923*, Bielsko-Biała 2003; *Etyczne podstawy pedagogiki społecznej. Wybrane zagadnienia*, Bielsko-Biała 2004 (współautor); *Wokół wychowania*, Bielsko-Biała 2003 (współredaktor); *Regionalizm, folklor, wychowanie*, Bielsko-Biała 2004 (współredaktor); *Zagadnienia społeczne. Wychowanie regionalne, opieka socjalna, pomoc psychologiczna*, Bielsko-Biała 2005 (współredaktor); *Podstawy pracy socjalnej. Ujęcie antropologiczno-etyczne*, Bielsko-Biała 2006; *Etyczne podstawy pracy socjalnej. Świadomość moralna, norma etyczna oraz wytyczne dla pracownika socjalnego i pedagoga społecznego*, Bielsko-Biała 2007; *Etyka, rozwój, wychowanie*, Bielsko-Biała 2007; *Etyka, wartość, wspólnota*, Bielsko-Biała 2008 (współredaktor); *Etyka rozwoju a wychowanie*, Rzeszów 2010; *Wokół rodziny. Wychowanie, kultura, społeczeństwo*, Rzeszów 2011 (współredaktor); *Etyka rozwoju a pedagogika opiekuńcza*, Rzeszów 2013.

Kontakt: gg07@univ.rzeszow.pl

Prof. nadzw. dr hab. WIESŁAW WÓJCIK

Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej, Polska Akademia Nauk - Instytut Historii Nauki Absolwent Wydziału Matematyczno - Fizyczno - Chemicznego Uniwersytetu Śląskiego (1983) oraz Wydziału Filozoficznego Papieskiej Akademii Teologicznej (1988); doktor filozofii (1991); doktor habilitowany historii nauki (2002). Prof. nadzw. w Instytucie Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk, prof. nadzw. i kierownik Zakładu Pedagogiki Rodziny i Pracy Socjalnej w Wyższej Szkole Administracji w Bielsku-Białej. Zainteresowania badawcze: filozofia nauki, historia i filozofia edukacji, historia matematyki, filozofia człowieka, nauki o rodzinie, etyka. Autor ponad 60. prac naukowych z zakresu filozofii, historii matematyki, etyki i filozofii wychowania. Prowadzi zajęcia z zakresu: historii filozofii, antropologii filozoficznej, aksjologii pracy pedagogicznej i pracy socjalnej, podstaw edukacji matematycznej, logiki, teorii poznania, historii myśli pedagogicznej.

Członek władz Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, członek Komisji Historii Nauki PAU, członek Centrum Kopernika Badań interdyscyplinarnych. Kontakt: wwoj@ihnpau.waw.pl

Abstrakt: G. Grzybek i W. Wójcik
WYBRANE ETYCZNE ASPEKTY EKOLOGII RODZINY

1. Miłość jako istotny element kształtujący „ekologię rodziny”. Dzieje pięknej miłości a wychowanie do pełnej integracji seksualnej.
2. Rozwój zdolności postrzegania piękna człowieka w wymiarze seksualnym. Otwartość na różnicowanie płciowe. Ochrona i pielęgnowanie wartości seksualnych.
3. Wolność osoby ludzkiej a twórcza płodność - w wymiarze cielesnym i duchowym. Poznawanie swoich ograniczeń i możliwości związanych ze sferą seksualną.

Mgr inż. BOGUMIŁ WRONA

Polska Geotermalna Asocjacja im. prof. Juliana Sokołowskiego (PAG).

Absolwent Politechniki Śląskiej (Wydział Mechaniczno-Technologiczny, specjalizacja Technologa Wytwarzania), Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (studia specjalistyczne z zakresu pozyskiwania energii z OZiZE - Odnawialne Zasoby i Źródła Energii) oraz w WSKiM w Toruniu (specjalizacja: Pozyskiwanie Funduszy Unijnych). Radny rady dzielnicy Stare Miasto w Wodzisławiu Śląskim (funkcja v-ce przewodniczącego); ekspert w pracach Podkomisji Gospodarki nad Ustawą o OZE w Sejmie ubiegłej kadencji. Uczestnik prac i sesji wyjazdowych komisji Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, związanych z racjonalnym wykorzystywaniem odnawialnych zasobów i źródeł energii na potrzeby gospodarczego rozwoju województwa. Od 2001r członek zarządu PAG (odpowiedzialny za energetykę odnawialną). PAG to pozarządowe i apolityczne stowarzyszenie naukowe, stanowiące otwarte forum dla dyskusji problemów związanych z przyspieszeniem badań i działań niezbędnych dla racjonalnego wykorzystania zasobów geotermalnych w ciepłownictwie, energetyce, przemyśle, rolnictwie, warzywnictwie, balneologii, rekreacji i ochronie środowiska przyrodniczego. PGA jest ośrodkiem informacji o działaniach związanych z geotermią i geoenergetyką. Terenem działania PGA jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych krajów posiadających zasoby geotermalne i współpracujących z PGA w dziedzinie geotermii. PGA powołana została do w 1993 r. decyzją Komitetu Założycielskiego w Zakopanem. Jej pierwszym przewodniczącym był prof. Julian Sokołowski, jeden z najwybitniejszych geologów w świecie, odkrywca złóż gazu ziemnego na Niżu Polskim. Jako pierwszy dostrzegł, że nasz kraj leży w ponad 80% na pokładach wód termalnych, zdolnych zaspokoić potrzeby energetyczne Polski i stanowić oś jej rozwoju. Siedzibą PAG jest Kraków. Członkiem PAG może być każdy, kto ukończył 18. rok życia, zainteresowany jest realizacją statutowych celów, zgłosił chęć wstąpienia do PGA i przestrzegania Statutu, został zaakceptowany przez Zarząd i opłacił składkę członkowską.

Abstrakt

EKOLOGIA ŚRODOWISKA W CZERWIE I DZIŚ

Za nieustanny pośpiech i zachłanny pęd ku zaspokajaniu rosnących potrzeb człowieka natura wystawia nam rachunek. To zmiany klimatyczne, to anomalie pogodowe, to alergię i choroby „cywilizacyjne”, stres. Płacimy za rozchwianą równowagę w przyrodzie, za wycinanie lasów, za eksploatację i spalanie zasobów energetycznych, za zanieczyszczanie wód. Wykorzystujemy najnowsze zdobycze techniki, aby ingerować również genetycznie w życie: roślin, owadów, zwierząt i ludzi. Zapominamy, że to my jesteśmy najdoskonalszą i najbardziej wymagającą formą łańcucha przyrody i życia na Ziemi. Dzisiaj jesteśmy zaangażowani w nieustanne „poprawianie natury” i tworzymy wygodny dla samych siebie świat i zawile nowe przepisy prawa. Każdy powinien wiedzieć: jak było kiedyś, co mamy teraz i zdecydować, co dla nas w życiu jest i powinno być najważniejsze, tak, aby żyć zdrowo i być naprawdę szczęśliwym to zasadniczy cel przekazu zawarty w prezentacji.

Prof. dr hab. n. med. ANITA OLEJEK

Śląski Uniwersytet Medyczny

Profesor Śląskiego Uniwersytetu Medycznego, kierownik Kliniki w Katedrze i Oddziale Klinicznym Ginekologii i Położnictwa i Ginekologii Onkologicznej Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Bytomiu. Konsultant Wojewódzki w zakresie ginekologii i położnictwa.

Abstrakt

ROLA WODY W ORGANIZMIE CZŁOWIEKA

Woda stanowi jeden z ważnych żywnościowych wywierających wpływ na funkcjonowanie człowieka. Jest obecna w naszym życiu jako czynnik niezbędny do życia. W organizmie noworodka woda stanowi ok 90-100 % składu, w organizmie dorosłego ok 75 %, wraz ze starzeniem się ilość wody zmniejsza się do 50%. W czasie ciąży ludzki płód funkcjonuje w środowisku wodnym: w worku płodowym wypełnionym przez płyn owodniowy, dawniej nazywany wodami płodowymi. Noworodek posiada wrodzony odruch pływania, który zanika ok. 6-8 miesiąca życia, dlatego też jest to najlepszy czas na naukę pływania. Płyn owodniowy spełnia funkcje ochronne, odżywcze, przemiany materii, jest środowiskiem, dzięki któremu rozwijają się różne odruchy np. ssania i połykania, a także rozwijają się motoryczne funkcje układu nerwowego. Niezwykle ważna jest jakość spożywanej wody, zwłaszcza dla kobiet w ciąży, gdyż wiele produktów powstających w procesie uzdatniania wody może mieć niekorzystny wpływ na zdrowie człowieka. Naszym zadaniem jest ochrona zasobów wodnych i dbałość o przekazanie ich następnym pokoleniom.

Dr MAREK WÓJTOWICZ

Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny

Prodziekan ds. studentów, adiunkt w Zakładzie Nauk o Rodzinie. Magister pedagogiki specjalnej (Uniwersytet Śląski, 1994), magister psychologii (Uniwersytet Śląski, 1997), doktor filozofii (Uniwersytet Śląski, 2002). Zainteresowania naukowe: filozofia religii (zwłaszcza: uzasadnianie teizmu, racjonalność przekonań religijnych), antropologia filozoficzna, psychologia religii, antropologiczne podstawy pedagogiki. Autor kilkudziesięciu tekstów naukowych, w tym monografii *Doświadczenie lęku egzystencjalnego jako sytuacja wyboru*, Katowice 2005, oraz pracy zbiorowej (redakcja z W. Kanią) *Filozofia a śmierć*, Katowice 2007.

Kontakt: marekw0000@poczta.onet.pl

Abstrakt

EKOLOGIA PŁCIOWOŚCI CZŁOWIEKA W UJĘCIU WŁODZIMIERZA FIJAŁKOWSKIEGO

Problematyka ekologiczna dotyczy przede wszystkim środowiska naturalnego. Szczególną uwagę zwraca się na niebezpieczeństwa wynikające z ingerencji człowieka w rozwój otaczającej go rzeczywistości. Działania ekologów zwykle służą zachowaniu naturalnego charakteru obszarów przyrodniczych, ochronie zagrożonych gatunków roślin i zwierząt czy przeciwdziałaniu skażeniu środowiska. Współcześnie coraz silniej akcentuje się konieczność ekologicznej troski także o samego człowieka, o jego środowisko wewnętrzne. Włodzimierz Fijałkowski przedstawił ekologicznie zorientowane zapatrywanie na ludzką płciowość. Jego podstawą jest rzetelna wiedza o naturalnych procesach biologicznych leżących u podłoża życia małżeńskiego i rodzinnego, które powinny określać właściwe postawy prokreacyjne i wychowawcze. Fijałkowski był pionierem i niestrudzonym popularyzatorem głęboko ekologicznych idei i inicjatyw, takich jak: naturalne metody planowania rodziny, pedagogika prenatalna, szkoła rodzenia, poród naturalny, karmienie piersią, dwurodzicielstwo. Jednocześnie zdecydowanie sprzeciwiał się aborcji, antykoncepcji i innym przejawom „kultury śmierci” jako całkowicie niezgodnym z ekologią istoty ludzkiej.

Dr WERONIKA JUROSZEK

Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny

Ur. 1976; psycholog; adiunkt na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego (kierunek: nauki o rodzinie); doktorat - 2008 (UKSW); mediator sądowy; absolwentka Podyplomowych Studiów Rodziny i Mediacji Sądowej (UŚ 2003), członek Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, członek zarządu Stowarzyszenia Mediatorów i Powierników Rodzin. Autorka książki: *Autoprezentacja młodzieży szkolnej. Emocjonalne i poznawcze konsekwencje deprecjonującej i faworyzującej autoprezentacji u młodzieży z wysokim i niskim lękiem społecznym* (Kraków 2010). Autorka kilkunastu artykułów z zakresu psychologii. Zainteresowania naukowe: znaczenie seksualności w procesie przywiązania, płciowe i osobowościowe uwarunkowania deprecjonującej i faworyzującej autoprezentacji, postrzeganie postaw rodzicielskich przez dzieci.

Kontakt: weronikajuroszek@interia.pl

Abstrakt

PSYCHOLOGICZNE ASPEKTY NATURALNEGO PLANOWANIA RODZINY

Naturalne planowanie rodziny (NPR) jest całkowicie zgodne z naturą, nie wymaga stosowania środków farmakologicznych i mechanicznych. Bazuje na cykliczności rozrodczości kobiety. Istota naturalnego planowania rodziny polega na odczytywaniu sygnałów płodności płynących z ciała (zmiany w jakości śluzu szyjki macicy, zmiany w szyjce macicy, przebieg temperatury). Celem NPR, jak podkreśla W. Fijałkowski, jest integracja seksualności (harmonia między sferą popędową i prokreacyjną). NPR przyczynia się też do formowania zdyscyplinowania, odpowiedzialności, głębszych więzi między małżonkami. NPR, bazując na cykliczności rozrodczości kobiety, wykorzystuje działanie jednej z reguł wpływu społecznego, jaką jest niedostępność. Zgodnie z teorią R. Cialdiniego, działanie reguły niedostępności powoduje, że ludzie postrzegają rzeczy trudno osiągalne jako cenniejsze. Ta reguła prawdopodobnie odnosi się też do postrzegania atrakcyjności współżycia seksualnego. W tzw. fazie płodnej współżycie seksualne staje się niedostępne (w przypadku małżonków nie planujących poczęcia dziecka). W związku z tym, biorąc po uwagę działanie reguły niedostępności, wzrasta jego wartość. Dodatkowo, zgodnie z teorią oporu psychologicznego J. Brehma, utrata swobody wyboru wzmacnia potrzebę jej odzyskania i prowadzi do postrzegania odebranej możliwości wyboru jako bardziej atrakcyjnej. Okazuje się więc, że okresowa abstynencja seksualna (i związana z nią mniejsza dostępność do współżycia seksualnego) może prowadzić do postrzegania współżycia seksualnego jako bardziej atrakcyjnego, niż gdyby było ono zawsze dostępne.

Dr MARIOLA T. KOZUBEK

Uniwersytet Śląski - Wydział Teologiczny

Adiunkt na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Zakładzie Nauk o Rodzinie. Opiekun Studenckiego Koła Naukowego Nauk o Rodzinie PRO oraz koordynator programu ERASMUS. Absolwentka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (1985) na kierunku pedagogika oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II - doktorat w zakresie nauk humanistycznych (2009). Zainteresowania badawcze: pedagogiczna problematyka rodziny; rodzina w środowiskach wielokulturowych i wieloreligijnych; wychowanie międzykulturowe w rodzinie; podstawy filozoficzne i teologiczne chrześcijańskiej nauki o małżeństwie, rodzinie i wychowaniu; antropologiczno-teologiczne podstawy integralnego wychowania osoby; personalistyczna pedagogika chrześcijańska. Członek Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej działającego pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. Autorka kilkudziesięciu tekstów naukowych i popularnonaukowych z dziedziny pedagogiki. Kontakt: mariola.kozubek@us.edu.pl

Dr LEOKADIA SZYMCZYK

Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. kard. Augusta Hłonda w Mysłowicach

Nauczyciel akademicki; koordynator Zespołu Psychologicznych Podstaw Wychowania w Zakładzie Pedagogiki Szkolnej, Pozaszkolnej i Teoretycznych Podstaw Edukacji. Absolwentka Katolickiego Uniwersytetu Katolickiego Jana Pawła II na kierunku pedagogika, teologia oraz Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Doradca metodyczny wychowania przedszkolnego, nauczyciel dyplomowany a także ekspert, wchodzący w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych, dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień zawodowy. Zainteresowania badawcze: psychologia rozwojowa i wychowawcza, wychowanie psychoseksualne dziecka w rodzinie i placówce oświatowej, funkcjonowanie rodziny w ujęciu systemowym, pedagogika i terapia rodziny. Autorka innowacji pedagogicznych z zakresu edukacji przedszkolnej oraz tekstów naukowych i popularnonaukowych z dziedziny pedagogiki i psychologii. Członek Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej działającego pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk; członek Rady Programowej „Chorzowskich Zeszytów Dydaktycznych”.

Kontakt: lodzia_s@wp.pl

WYCHOWANIE W RODZINIE DO WARTOŚCI I POSTAW PROEKOLOGICZNYCH

Kwestia wychowania proekologicznego jest płaszczyzną działania wielu środowisk i podmiotów życia społecznego. Wśród nich rodzina jest najważniejszym i podstawowym miejscem edukacji ekologicznej. Celem referatu jest ukazanie tych czynników tkwiących w środowisku rodzinnym, które mają decydujące znaczenie w procesie wychowania proekologicznego. Najważniejsze z nich to: działania wychowawcze rodziców oraz wartości i postawy. Analizie teoretycznej zostały poddane takie zagadnienia jak: znaczenie wartości proekologicznych w integralnym wychowaniu osoby ludzkiej; proces naśladowania proekologicznych zachowań rodziców przez dzieci, etapy edukacji ekologicznej (myślenie ekologiczne, świadomość ekologiczna, kultura ekologiczna, sumienie ekologiczne), ekologia w środowisku rodzinnym, postawy dzieci wobec otaczającego środowiska przyrodniczego, ekonomicznego, społecznego, współdziałanie rodziców i nauczycieli w zakresie kształtowania postaw proekologicznych. Aktualność problematyki wskazuje na fakt, iż należałoby promować konieczność kształcenia ekologicznego rodziców i nauczycieli. Kształtowanie świadomości ekologicznej rodziców wymaga podjęcia działań edukacyjnych zarówno w sferze wiedzy, jak i umiejętności przekazywania sposobów zachowań w środowisku. Tak rozumiana edukacja proekologiczna zmierza do ukształtowania właściwej postawy oraz zbudowania hierarchii wartości.